

- tegracji różnych podejść terapeutycznych na przykładzie Ośrodka Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Zabrzu,
- Damian Zdrada z tematem leczenia hazardu jako procesu zmiany przekonań na przykładzie Ośrodka Terapii Uzależnień w Sosnowcu,
  - Piotr Sobczak, który poruszył bardzo ciekawy temat: Uzależnienia behawioralne a zaburzenia osobowości – profilaktyka i terapia uzależnień na przykładzie Tarnogórskiego Ośrodka Terapii Uzależnień. Zwrócił uwagę w swoim wystąpieniu m.in. na możliwość wykorzystania w pracy terapeutycznej paradygmatu psychodynamicznego.

Na zakończenie koordynator ds. uzależnień w Zabrzu, Jan Szulik, mówił o roli samorządów w realizacji zadań w obszarze profilaktyki uzależnień behawioralnych. Szczególnie w jego wystąpieniu wybrzmiały cztery zasady, które warto by przestrzegali urzędnicy samorządowi: poznać, wspierać, nie przeszkadzać i współpracować.

Konferencja otrzymała wysokie oceny w ewaluacji i spełniła oczekiwania większości uczestników. Stopień spełnienia oczekiwań uczestników konferencji oceniono na 4,45 (w skali pięciostopniowej); w tej samej skali ogólna ocena konferencji wyniosła 4,69. Uczestnicy podali zagadnienia, o które chcieliby poszerzyć konferencje w kolejnych latach: uzależnienie od portali społecznościowych, profilaktyka uzależnień wśród dzieci i młodzieży, seksuolizm, pracoholizm, cyberprzemoc, zaburzenia odżywiania oraz zawodowe granie w gry komputerowe a ryzyko uzależnienia. Zwrócili też uwagę na potrzebę poszerzenia konferencji o warsztaty.

Tematyka, obecność i zainteresowanie tylu osób na konferencji „Uzależnienia behawioralne wyzwaniem terażniejszości i przyszłości” na pewno zachęca nas do realizacji w regionie tego typu wydarzeń.

Małgorzata Kowalcze
– specjalista psychologii klinicznej, psychoterapeuta/
superwizor Polskiego
Towarzystwa Psychiatrycznego,
specjalista psychoterapii
uzależnień/superwizor
psychoterapii uzależnień;
psychodramatysta
Europejskiego i Polskiego
Instytut Psychodramy; dyrektor
SP ZOZ Ośrodka Profilaktyki i
Leczenia Uzależnień w Zabrzu.

Minęło dwadzieścia lat funkcjonowania Ośrodka Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Zabrzu. Dziś do placówki mogą zgłaszać się nie tylko osoby, których dotyka problem nadużywania i uzależnienia od substancji psychoaktywnych, ale również osoby dorosłe z problemem uzależnień behawioralnych

Daria Rajda–Marek

„NIE MUSISZ SIĘ BAĆ”

Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień utworzony został 25 maja 1998 roku, początkowo pod nazwą Miejski Ośrodek Terapii i Leczenia Uzależnień, jako samodzielny zakład opieki zdrowotnej, Uchwałą Rady Miejskiej w Zabrzu. Ogromny wkład w powstanie placówki miał Jan Szulik – przewodniczący Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zabrzu, sprawujący obecnie rolę koordynatora ds. uzależnień przy Urzędzie Miejskim oraz działacz trzeźwościowy – Kazimierz Szczyk, wraz z członkami Klubu Abstynentów „Nowe Życie”. Na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Zabrzu nr II/15/98 powołana została Rada Społeczna, która pełni rolę organu inicjującego, opiniotwórczego i doradczego. W grudniu 1998 roku Uchwałą Rady Miejskiej w Zabrzu nastąpiła zmiana nazwy na Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień. Obowiązki dyrektora pełnił początkowo Marek Dziemba, natomiast od 1 lutego 1999 roku funkcja ta należy do Małgorzaty Kowalcze.

W początkowym okresie działalności placówki funkcjonowała tu Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholizmu i Współuzależnienia, a także Świetlica Socjoterapeutyczna pod nazwą „Trzymaj się”. W 2001 roku powstał Dzienny Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu, w 2005 roku – Poradnia Zdrowia Psychicznego, a w 2006 roku Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Środków Psychoaktywnych.

W JAKIM CELU?

Głównym celem działań jest zapewnienie kompleksowych świadczeń zdrowotnych dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Placówka udziela również wsparcia i pomocy członkom rodzin. Leczenie skupia się na następujących formach pomocy:

- poradnictwo medyczne i psychologiczne;
- diagnostyka medyczna i psychologiczna;
- farmakoterapia;
- psychoterapia indywidualna i grupowa;
- oddziaływania socjoterapeutyczne.

Terapii osób uzależnionych sprzyja przede wszystkim koncentracja na silnych stronach pacjenta, unikanie etykietowania, a także empatia płynąca ze strony terapeuty. Ważna jest również akceptacja celów klienta i umiejętność właściwego dopasowywania modelu terapii do jego indywidualnych potrzeb i możliwości.

Zespół szczególny nacisk kładzie na wypracowanie pozytywnego klimatu pracy i atmosfery bezpieczeństwa. Istotna jest również otwartość oraz pozytywny stosunek zarówno do osoby potrzebującej pomocy, jak i członków jej rodziny. Pacjent traktowany jest kompleksowo w odniesieniu do jego indywidualnych problemów, z uwzględnieniem jego potrzeb, emocji i oczekiwań wobec innych.

Jak podkreśla Małgorzata Kowalcze, pacjent powinien otrzymać od terapeuty wsparcie, czas, zainteresowanie i nie powinien być postrzegany wyłącznie przez pryzmat jego uzależnień. Ważne jest zatem poznanie historii jego życia z uwzględnieniem używania substancji psychoaktywnych i reagowanie na jego potrzeby, co stanowi podstawę skutecznej terapii.

Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień stawia przede wszystkim na indywidualizację programu leczenia, ze względu na cele osoby potrzebującej, diagnozę kliniczną czy jej osobistą gotowość do zmiany.

Istotny jest również kontekst społeczny. W tym celu niejednokrotnie rezygnuje się z roli eksperta, który „wszystko wie lepiej od pacjenta” i rozpoczyna się od budowy

relacji terapeutycznej, skoncentrowanej na obszarach problemowych, wobec których istnieje wiele rozwiązań. Dobra relacja terapeutyczna to podstawa, oparta przede wszystkim na specyficznej więzi emocjonalnej między terapeutą a pacjentem. Do tego ważna jest również wiedza, jaką posiada terapeuta, wzajemne uczucia i postawy oraz stosowane metody i techniki terapeutyczne.

W skład zespołu placówki wchodzi wielu specjalistów tj. psychologów, psychoterapeutów, specjaliści psychoterapii uzależnień, lekarze psychiatry, pielęgniarki, prawnik oraz doradca finansowy.

PROFILAKTYKA I TERAPIA

Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień podejmuje działania profilaktyczne, które skierowane są do dzieci i młodzieży oraz do osób dorosłych. Zajmuje się m.in. działalnością szkoleniową, którą kieruje do różnych grup zawodowych. Szkolenia realizowane są poprzez metodę warsztatowo – wykładową i poruszają tematy dotyczące zakresu problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie, komunikacji i negocjacji, w zależności od zgłaszanych potrzeb. Organizuje Dni Otwarte pod hasłem „Nie musisz się bać”, w ramach Programu Zdrowotnego dofinansowanego z budżetu miasta Zabrze. Dni otwarte prowadzone są systematycznie dwa razy w miesiącu w wyznaczone dni tygodnia (zgłoszenia chętnych przyjmuje się wcześniej telefonicznie).

Takie działanie stwarza możliwość uczniom zabrzańskich szkół skorzystanie z zajęć profilaktycznych na terenie placówki. Uczniowie mają okazję zapoznać się z jej ofertą, pomieszczeniami, w których odbywają się zajęcia, jak również specyfiką pracy i problemów sygnalizowanych przez pacjentów. Takie działania są niezmiernie istotne, ponieważ ograniczają lęk przed zgłaszaniem się po pomoc, gdy istnieje taka konieczność, a także pozwalają na ogólne oswojenie się z miejscem.

Placówka realizuje Program „FreD goes net” będący programem wczesnej interwencji wobec młodzieży w wieku od 14 do 21 lat, mających okazjonalne kontakty z narkotykami i alkoholem. Celem Programu jest skuteczne przeciwdziałanie rozwijaniu się i szerzeniu uzależnień od środków psychoaktywnych poprzez wsparcie interwencyjne oraz zwiększenie wiedzy dotyczącej konsekwencji zdrowotnych, a także prawnych i społecznych korzystania z substancji psychoaktywnych. Program wdrożony został przez Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii.

Organizowane są również staże kliniczne dla specjalistów tj. psychologów klinicznych, specjalistów psychoterapii uzależnień oraz psychoterapeutów.

Znaczącym punktem działań jest funkcjonowanie poradni oraz oddziałów, których głównym źródłem finansowania jest Narodowy Fundusz Zdrowia. Placówka dysponuje takimi poradniami jak:

- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia – psychoterapia prowadzona jest zarówno w trybie indywidualnym, jak i grupowym. Oferta skierowana jest przede wszystkim do osób dorosłych oraz niepełnoletnich, doświadczających problemu uzależnień oraz dla ich rodzin i osób bliskich. Pomoc terapeutyczną można uzyskać od lekarza psychiatry, specjalistów terapii uzależ-

nień, psychologów, psychoterapeutów oraz psychologów klinicznych.

- Poradnia Zdrowia Psychicznego – oferuje pomoc psychiatryczno-psychologiczną, która obejmuje takie elementy jak:
  - diagnostyka;
  - farmakoterapia;
  - poradnictwo psychologiczne;
  - psychoterapia (forma indywidualna i grupowa).

Oferta skierowana jest do osób dorosłych, zmagających się z zaburzeniami psychicznymi, emocjonalnymi lub znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej. Wsparcie uzyskać można zarówno od psychiatry, jak i psychologa czy psychoterapeuty.

Do oddziałów, jakimi dysponuje Placówka, zaliczają się:

- Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu – terapia realizowana na oddziale odnosi się nie tylko wobec uzależnień od alkoholu czy innych substancji psychoaktywnych, ale również wobec hazardu. Grupa, będąca grupą otwartą, liczy około 13 do 15 osób, a program terapii trwa przez osiem tygodni, zarówno w formie indywidualnej, jak i grupowej i obejmuje pracę nad nadużywaniem i wynikającymi z niego kryzysami. Zaletą niniejszego programu jest intensywność i kompleksowość.
- Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia Od Środków Psychoaktywnych „Strych” –

program adresowany jest do grupy osób powyżej osiemnastego roku życia oraz do grupy osób poniżej osiemnastego roku życia. W obydwu przypadkach czas trwania przewidziany jest na sześć miesięcy.

KOMPLEKSOWA POMOC

Do Ośrodka Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Zabrze mogą zgłaszać się nie tylko osoby, których dotyczy problem nadużywania i uzależnienia od substancji psychoaktywnych, ale również osoby dorosłe z problemem uzależnień behawioralnych. Mowa tu m.in. o patologicznym hazardzie. ::

Tego typu uzależnienie historycznie postrzegane jest jako choroba zdominowana przez mężczyzn, w której stosunek kobiet do mężczyzn wynosi jeden do dwóch. Inne szacunki mówią z kolei, że kobiety stanowią jedną trzecią osób z niniejszym problemem.

Tego typu uzależnienie historycznie postrzegane jest jako choroba zdominowana przez mężczyzn, w której stosunek kobiet do mężczyzn wynosi jeden do dwóch. Inne szacunki mówią z kolei, że kobiety stanowią jedną trzecią osób z niniejszym problemem.

Istnieją różne klasyfikacje hazardu. Można wyróżnić hazard rekreacyjny, jako rozrywkę i formę spędzania czasu wolnego; hazard ryzykowny, przy którym skutki są jeszcze na tyle niewielkie, że osoba jest w stanie poradzić sobie sama; hazard problemowy, przy którym pojawiają się pierwsze ryzykowne konsekwencje oraz hazard patologiczny, w którym konsekwencje są na tyle duże, że osoba wymaga pomocy ze strony terapeutów.

W Polsce terapia patologicznego hazardu prowadzona najczęściej jest wspólnie z psychoterapią uzależnienia od alkoholu, zarówno w placówkach ambulatoryjnych, jak i stacjonarnych.

Wśród uzależnień, z którymi pacjenci mogą zgłaszać się do Ośrodka Profilaktyki i Leczenia Uzależnień, są również osoby cierpiące z powodu zaburzeń psychicznych. Wszelkie badania populacyjne wykazują, że u osób uzależnionych znacząco wyższe jest ryzyko wystąpienia zaburzeń psychicznych, co czyni problem uzależnień wspólnym zjawiskiem. Szacuje się, że globalnie dotyczy od 30 do 40% osób nadużywających alkoholu i około 40 do 50% osób nadużywających substancji psychoaktywnych.

Kolejną grupą osób mogących uzyskać wsparcie ze strony specjalistów placówki są osoby uzależnione od Internetu oraz zakupów. Uzależnienia od Internetu stanowią coraz częstszy problem społeczny prowadzący do negatywnych skutków. Wśród głównych predyspozycji do uzależnienia od Internetu wymienia się przede wszystkim uwarunkowania oso-

bowościowe. Badania populacji zwracają uwagę na związek uzależnienia z poziomem wrażliwości emocjonalnej i skłonnością do depresji. Nasilać wydają się również uzależnienia od zakupów – tzw. zakupy kompulsywne. S.L. McElroy definiuje je jako poczucie silnego przymusu kupowania, połączone z całkowitą lub częściową utratą kontroli, powodujące wiele szkód, m.in. cierpienie, silne poczucie winy, kłopoty finansowe i społeczne.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych oraz uzależnienia behawioralne mają wiele wspólnych cech. Przede wszystkim mogą dotyczyć każdego bez względu na wiek, płeć, czy wykształcenie; mają zbliżone uwarunkowania biologiczne i niekorzystnie wpływają na zdrowie i funkcjonowanie człowieka. Ponadto występują tendencje do nawrotu, a współpraca z rodziną w każdym z przypadków zwiększa szansę na powrót do zdrowia.

W placówce pacjenci skorzystać mogą również z poradnictwa prawnego oraz finansowego.

Ponadto, w ramach programu zdrowotnego pod nazwą „Program zwiększenia dostępności i jakości oddziaływań profilaktyczno-terapeutycznych dla osób z problemem uzależnień, ich rodzin oraz promocja zdrowego stylu życia”, dofinansowanego przez miasto Zabrze, placówka realizuje bezpłatnie dla mieszkańców miasta:

- Grupowe oddziaływanie terapeutyczno-socjoterapeutyczne, które realizuje poprzez oddziaływanie grupowe motywacyjne, ciągłość prowadzonych zajęć, oddziaływania socjoterapeutyczne oraz arteterapię dla młodzieży z problemem uzależnień;
- Ponadstandardowe oddziaływania terapeutyczne, ułatwiające pierwszy kontakt oraz dostępność do świadczeń zdrowotnych realizowanych poprzez konsultacje terapeutyczne indywidualne dla osób z problemem uzależnień oraz ich rodzin, konsultacje dla rodziców, poradnictwo prawno-psychosocjalne;
- Program profilaktyki uzależnień i integracji środowiska lokalnego, realizowany poprzez oddziaływania wczesnej interwencji, doskonalenie kompetencji zawodowych pracowników lecznictwa odwykowego, warsztaty i konferencje dotyczące problemu uzależnień oraz oddziaływanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

* * *

Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Zabrze stanowi istotny punkt wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnień. Skupia się na wszechstronności form terapii, dostosowując swoje podejście do trudności, z jakimi zmagają się pacjenci.

Ważną zasadą, na której opiera się jego działalność, jest koncentracja na silnych stronach pacjenta oraz szacunek wobec niego. Terapia realizowana przez specjalistów ma przede wszystkim charakter aktywny i ściśle koncentruje się na obszarach, z których wynikają problemy osoby poszukującej pomocy. Zgłoszenie się osoby dotkniętej problemem uzależnień do placówki jest pierwszym krokiem ku zmianie i początkiem pracy nad sobą poprzez wyuczenie pewnych technik, które wesprą w wytrwaniu w abstynencji i zapobiegną powrotom do uzależnienia.

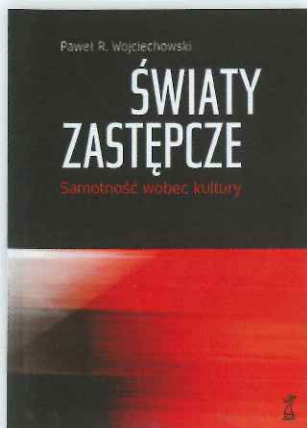
Bibliografia

1. Cameron W T., Wolfe J. (2013). *Badanie procesu terapii uzależnień: rola niespecyficznych czynników terapii*. W: Miller PM. *Terapia uzależnień. Metody oparte na dowodach naukowych*. WUW. Warszawa
2. Gaś ZB. (1993). *Profilaktyka uzależnień*. WSiP. Warszawa
3. Kavangh DJ., Connolly JM. *Diagnozowanie innych zaburzeń psychicznych współwystępujących z uzależnieniami*. W: Miller PM. (2013). *Terapia uzależnień. Metody oparte na dowodach naukowych*. WUW. Warszawa
4. Kowalcze M. (2016). *Psychoterapia uzależnień – podejście integracyjne*. W: *Psychiatria po dyplomie 1-4; 1-4*.
5. Malczewski A. *Postawy i opinie dotyczące substancji psychoaktywnych*. W: *Remedium*, 50; 29.
6. McElroy S.L., Keck PE, Pope HG, Smith JMR, Stakowski SM. (1994). *Compulsive buying: a report of 20 cases*. W: *Clinical Psychiatry*; 33-51
7. Rajda D. (2018). *Skuteczne strategie rozwiązywania problemów uzależnień w województwie śląskim. Zabrze – kwiecień 2018. Sprawozdanie z konferencji*. W: *Alkoholizm i narkomania*; 85
8. Woronowicz BT. (2012). *Hazard. Historia, zagrożenia i drogi wyjścia. Media Rodzina. Poznań*
9. Young K, Rodgers R. (1998). *The Relationship Between Depression and Internet Addiction*. W: *Cyber Psychol Behav*; 25-28
10. <http://opilu.pl/o-osrodku/historia/>, online (dostęp: 17.03.2019)
11. <http://opilu.pl/o-osrodku/poradnie-i-oddziały/>, online (dostęp: 21.03.2019)
12. <http://opilu.pl/o-osrodku/profilaktyka/>, online (dostęp: 17.03.2019)
13. <http://opilu.pl/o-osrodku/program-zdrowotny/>, online (dostęp: 21.03.2019)
14. <http://opilu.pl/wp-content/uploads/opilu-ulotka-a4-do-dl-w-c.pdf>, online (dostęp: 21.03.2019)
15. <http://parpa.pl/index.php/profilaktyka-system-rekomendacji/rekomendowane-programy-profilaktyczne>, online (dostęp: 17.03.2019)

Autorka jest doktorantką Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

propozycje czytelnicze

Coraz częściej na naszych łamach pojawia się problematyka uzależnień od internetu, świata wirtualnego, ale też media mają dużą rolę w kształtowaniu i rozpowszechnianiu kultury. To jednocześnie szansa i zagrożenie. Dlatego chcieliśmy polecić książkę psychoterapeuty pracującego w nurcie psychodynamicznym, ale wykorzystującego elementy podejścia interpersonalnego i egzysten-

cjonalnego – Pawła R. Wojciechowskiego.

Źródłem wielu problemów, według autora, jest samotność. Człowiek współczesny mimo niezwykłych możliwości szybkiej komunikacji odczuwa ją boleśnie. Książka przedstawia różne sposoby radzenia sobie z samotnością, które kończą się destrukcją. Autor sięgnął do przykładów ze swojego stażu klinicznego. Zachętą do ich lektury może być tytuł jednego z podrozdziałów będący jakże często powtarzaniem sloganem (zwłaszcza przez młodych ludzi) – „Jak cię nie ma na Fejsie, to nie istnieje?”.

Ta ucieczka do „świata równoległego” czy „świata zastępczego” ma swoje przyczyny. Paweł R. Wojciechowski próbuje je zdefiniować i określić, nie da się bowiem leczyć czy zapobiegać bez diagnozy. Jednak żeby ją sformułować trzeba się przyjrzeć relacjom między człowiekiem a kulturą, którą tworzy ludzkość na przestrzeni dziejów.

Paweł R. Wojciechowski, „Światy zastępcze. Samotność wobec kultury”, GWP, Sopot 2018.

O ile powyższa pozycja ma charakter poglądowy, o tyle ta zawiera sporo praktycznych ćwiczeń, które można wykorzystać zarówno w samodoskonaleniu jak i pracy z pacjentem. Autorzy to amerykańscy praktycy pracujący w nurcie terapii poznawczo-behawioralnej.

Poradnik ma wiele rozdziałów, gdzie praktyczne ćwiczenia poprzedza dawka teorii, ale podana w bardzo przystępny

sposób. Ponieważ wszyscy odczuwają lęk i niepewność, to lektura może się przydać każdemu. Zaczyna się od wprowadzenia, czym jest niepokój produktywny a czym bezproduktywny.

Proponowane sposoby poradzenia sobie z tym uczuciem to: różne metody relaksacji, zarządzanie czasem, farmakoterapia i inne. Wszystkie zostały omówione, wzbogacone ćwiczeniami do samodzielnego wykonania. Dobrym graficznym rozwiązaniem jest podsumowanie każdej części – tabela z wypunktowaniem najważniejszych kwestii poruszanych w danym rozdziale.

Kevin L. Cyoerkoe, Pamela S. Wiegartz, „Zwalcz niepokój. Uspokój umysł i odzyskaj swoje życie”, Tytuł oryginalny: „10 simple Solutions to Worry. How to Calm Your Mind Relax Your Body & Your Life”, GWP, Sopot 2016 (drugie wydanie).

WAŻNE i CIEKAWY

Terminy zimowej sesji egzaminacyjnej w 2019 roku

Przypominamy, że w bieżącym roku termin nadsyłania prac egzaminacyjnych upłynął 18 września 2019 roku. Komisje Egzaminacyjne zaplanowały swoje posiedzenia na 24 października 2019 roku, a egzaminy odbędą się w terminie od 18 do 21 listopada 2019 roku.

Nowe wzory dokumentów dla terapeutów

Osoby planujące przystąpić do egzaminu certyfikacyjnego na specjalistę psychoterapii uzależnień lub instruktora terapii uzależnień proszone są o korzystanie z nowych, zaktualizowanych wzorów dokumentów: wniosku o przystąpienie do egzaminu, oświadczenia kandydata na specjalistę psychoterapii uzależnień, oświadczenia kandydata na instruktora terapii uzależnień. Dokumenty te dostępne są na stronie www.parpa.pl w dziale „Certyfikacja terapeutów – Wzory dokumentów”.

Regulamin przeprowadzania egzaminu certyfikacyjnego oraz nowy tekst informatora dla osób przystępujących do egzaminu certyfikacyjnego, znajdują się na stronie www.parpa.pl w dziale „Certyfikacja terapeutów – Egzaminy certyfikacyjne”.

Ogłoszenie o egzaminie na Specjalistę/Konsultanta w zakresie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

PARPA informuje, że 18 i 19 listopada 2019 roku odbędzie się egzamin na Specjalistę/Konsultanta w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Egzamin przeprowadzony będzie w oparciu o zasady egzaminowania zawarte w „Programie potwierdzania kwalifikacji osób pracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym”.

Na stronie internetowej PARPA www.parpa.pl w punkcie „Rodzina, dzieci, przemoc/System Certyfikowania Specjalistów” umieszczono między innymi: pytania egzaminacyjne, wśród których będą takie, które wejdą w skład testu egzaminacyjnego, przykładowy opis sytuacji rodziny z problemem przemocy wraz z przykładowymi pytaniami diagnozującymi tę sytuację, zakres tematyczny egzaminu, spis lektur obowiązkowych.

W przypadku pytań i wątpliwości należy kontaktować się z Dorotą Jaszczak Kuźmińską tel. 22/25-06-349 dorota.kuzminska@parpa.pl

VII Międzynarodowa Konferencja „Patologiczny hazard i inne uzależnienia behawioralne”

Polska Fundacja Pomocy Humanitarnej „Res Humanae” informuje, że 18 i 19 listopada br. w Warszawie odbędzie się VII Międzynarodowa Konferencja „Patologiczny hazard i inne uzależnienia behawioralne”.

W planie konferencji znalazły się między innymi tematy: Nowe substancje psychoaktywne a uzależnienia behawioralne; Uzależnienia behawioralne okiem terapeuty; Wirtualny świat – cenne narzędzie czy największe zagrożenie dla człowieka XXI wieku?; Od juniora do seniora – celowane programy profilaktyczne.

Konferencja powstaje we współpracy z Krajowym Biurem ds.